

Rapportage behoeften-inventarisatie pluimveehouders

Bram Bos & Ellen van Weeghel, mei 2018

In het kader van het project *Ontwerpen voor een gezondere pluimveehouderij* zijn op 6 april en 4 mei 2018 rondetafelgesprekken gevoerd met respectievelijk vijf legpluimveehouders uit Midden-Limburg en zes legpluimveehouders uit Gelderland. Doel van de gesprekken was om de behoeften van pluimveehouders te inventariseren m.b.t. te ontwikkelen nieuwe (deel)systemen voor de legpluimveehouderij.

De rondetafelgesprekken starten met een kennismaking, beschrijving van het bedrijf en van de toekomstplannen. De deelnemende pluimveehouders hadden de volgende bedrijven:

Midden-Limburg:

- Scharrel (ca. 200.000 dpl). Eigen voerproductie
- Opfok + Freiland en 1* BLK.
- Scharrel, vrije uitloop, nog beetje kooi (ca 500.000 dpl). Eigen voerproductie.
- Scharrel met BLK 1* (80.000 dpl). Omschakeling naar biologisch
- Scharrel (70.000 dpl). Eigen voerkeuken in aanleg.

Gelderland:

- Vrije uitloop en scharrel
- Scharrel (170.000 dpl) – stelt zelf voer samen
- Freiland en BLK 1* (95.000 dpl)
- Freiland en scharrel (60.000 + 25.000 dpl)
- Biologisch (70.000 dpl)
- Biologisch (12.000 dpl). Wil doorgroeien naar 20-30.000. Part-time baan ernaast.

Terugkerende thema's in de toekomstplannen waren:

- Het (verder) in eigen hand houden van voer en voersamenstelling.
- Meer samenwerking, en schakels in de keten integreren.
- De oriëntatie op de veranderende markt (richting BLK, vrije uitloop en (in mindere mate) biologisch) in Nederland, maar vooral ook in Duitsland.
- De frustratie dat het onmogelijk is om met meer dan 120.000 dieren 1 ster op het Beter Leven Keurmerk te krijgen.
- De zorgen over toekomst Freiland / Vrije uitloop i.r.t. Aviaire Influenza.
- De noodzaak van een zekere schaal grootte, ook om sterker te staan t.o.v. de afnemers. Daarbij balans zoeken met veranderende markt (vraag).

Eisen aan toekomstige ei-productie

De volgende overkoepelende eisen werden geformuleerd voor de eier-productie in de komende 10 tot 15 jaar:

Transparantie en traceerbaarheid

De inkopers van supermarkten gaan daarnaartoe werken. In de supermarkt moet je als consument kunnen zien waar het product vandaan komt, bv. met een QR-code, en hoe het geproduceerd is. De retail vraagt daar nu al om, in Duitsland nog meer dan Nederland. Dat betekent soms ook met je hoofd op het eierdoosje.

Duurzaamheid als eis

De pluimveesector moet consumenten duidelijk maken wat duurzaam is. Bij duurzaamheid blijft dierenwelzijn belangrijk. Dierenwelzijn is *here to stay*. Daarnaast is er de trend richting fijnstof, CO₂, voer-efficiëntie en grondvervuiling. Voor nu is milieu nog ondergeschikt aan dierenwelzijn, maar gaat de aandacht voor milieu juist niet veel meer worden? Zelf voer in de hand houden, daarmee kun je sturen, maar daar heb je wel grond en ruimte voor nodig.

Richten op Duitse markt

Het gaat uiteindelijk om de Duitse markt. Die is veel relevanter. Nederland doet er eigenlijk niet toe. De Duitse markt wil kleine bio-stallen, die accepteert grote aantallen kippen, zoals in Nederland, niet.

Verschillende soorten systemen

Sterk niveau in alle lagen, kolonie is passé dat wil de markt niet meer, maar wel scharrel, Freiland, biologisch. Nu een stabielere eiermarkt door de volière. Aan de ene kant heb je industrie (80% is volière) en aan de andere kant Freiland/biologisch. De volière is oké, moeten we dat systeem nog aanpassen? De heersende cultuur is om de kansen uit de markt te pakken, en dat betekent omschakelen naar Freiland en biologisch. Het evenwicht tussen de verschillende concepten is belangrijk, de grote schaal en de biologische tak moeten in balans blijven.

Nauwe relatie met de opfok

Het is heel belangrijk dat je als pluimveehouder weet hoe de opfok eruit heeft gezien. Een goede en langdurige relatie opbouwt met je opfokker. Dan weet je precies wat je aan dieren binnenkrijgt. Meeste opfokkers zien de pluimveehouders nooit langskomen, terwijl dat wel heel belangrijk is.

Meer specifieke eisen aan toekomstige houderijsystemen voor legkippen

De eisen die in de twee rondetafel-gesprekken zijn geformuleerd zijn niet per se tegenstrijdig, maar leggen wel andere accenten. We rapporteren ze daarom hieronder afzonderlijk.

Eisen geformuleerd tijdens het rondetafelgesprek in Midden-Limburg

Omgeving

- geen gezeur met de burens
- fijnstof reductie
  - o reductie van zowel fijnstof binnen als wat naar buiten gaat
  - o stofopvang in de stal kan goed in 80% van de tijd, omdat je dan maar 30% van je ventilatie hoeft te draaien
  - o conditioneren van inkomende lucht (boven de 8 °C) leidt tot droger strooisel

Economie

- lage kostprijs
- minder / geen grondeieren
- fair trade verdienmodel
- Zorg dat de KAT het wil
  - o Markteisen KAT zijn leidend voor Duitsland, maar worden uiteindelijk daarna vaak in Nederland overgenomen

Arbeidsomstandigheden

- Zie fijnstof-reductie (ook in de stal)
- werkplezier, passie, een manier van leven
  - o vrije ondernemer
  - o uitdagingen
  - o landelijke omgeving, het buitengebied
  - o met dieren werken
  - o thuis je werk hebben

Brandveiligheid

- brandveiligheid

Diergezondheid & dierenwelzijn

- klimaat goed kunnen regelen in combinatie met een wintergarten
- verenpikken tegengaan
  - o daglicht (met name UV)
  - o opfok aansluiten op productie-omgeving
  - o licht in opfok aanbieden
  - o afleiding
  - o schuilmogelijkheden
  - o klimaat
  - o voertijden
  - o niet te weinig strooisel
  - o voergoot en nippels anders (i.v.m. niet snavelkappen)
  - o Aanvullende opmerkingen
    - eiproductie loopt terug door uitval vanwege pikkerij
    - pikkerij heeft niet per definitie met hoge bezettingsgraad te maken
    - het is ook afhankelijk van hoe lang je de dieren houdt
- borstbreuken in relatie tot vliegbewegingen
  - o afstand tussen volière-kolommen niet te groot
  - o welzijnsaspect, geen economische derving
  - o aanvliegroutes
- vogelmijt
  - o minder schuilplaatsen voor mijt
  - o sta intensieve reiniging bij leegstand toe
  - o silica
- Aangepast aan huidige genetica hen
  - o de hen is tegenwoordig anders dan vroeger, het luistert steeds nauwer, brandbreedte is smal. Genetisch gezien ga je vooruit, maar de dieren kunnen steeds minder tegen een stootje, ze kunnen niks lijden.
  - o Systeem moet daar rekening mee houden.

Pluimveehouder

- Werkbaar systeem, weinig arbeid en het soort werk is van belang. Systeemeieren, (buiten nest eieren, op de grond of systeem is anders), dat beperkt werkbaarheid. Werkbesparing hierop, systeemeieren rapen is het grootste gedeelte van het werk. Dat bepaald alles. 1% of 10% maakt heel veel uit. Dan kun je er niet meer tegen werken. Dan moet je mensen aannemen.
- Overzichtelijk systeem, dat werkt prettiger en het is rustiger. Door bijvoorbeeld brede paden, kunt er makkelijk doorheen, meer overzicht, produceert minder stof qua ervaring, kan met shovel door de gangen heen. Het is ook leuker, de boel minder volproppen. Minder botbreuken en fijnstof vanwege minder activiteit
- Licht om te sturen
- Balans privé en werk. Als je groter bent en hebt medewerkers dan kun je nog eens weg.
- Rentabiliteit, weinig voer en veel eieren

Medewerker

- Scholing aan de medewerkers. Gemotiveerd blijven. Nu moeten ze relatief veel grondeieren rapen. Snappen wat ze doen. Dan kan ik nog eens weg.
- Zo min mogelijk fijnstof in de werkomgeving
- Ruimen van kippen. Lopen met kippen. Stal moet zo ingericht zijn dat je Zweeds kan vangen

Kippen

- Trappetjes in plaats van aanvliegen
- Scharrelen belangrijk
- Ruimte belangrijk
- Aansluiting op fok en leg, daar bepaal je alles mee (licht, systeem, spring diploma)
- Prettig klimaat (stof, ammoniak, temperatuur)

Overkoepelend

Beter stalklimaat. Afvangen in de stal en niet alleen op de uitlaat naar buiten. Het komt ten goede aan de gezondheid voor iedereen. Moet wel betaalbaar blijven. Niveau kooi is prima niveau qua fijnstof om na te streven. Je zou 40 jaar tussen de kippen moeten kunnen lopen en gezond blijven.

Duurzaam en bouwtype, zodat je 25 jaar vooruit kan. Niet slopen en weggoaien dat is onzin. Zorg dat je in staat bent om aan te kunnen passen op nieuwe concepten. Flexibel bent.